

حد مجاز فضای مجازی کجاست؟

آسیب‌های واقعی در جهانی غیر واقعی!

■ فرانک قربانی

به طور کلی استفاده از فضاهای مجازی آثار مخرب و مفیدی برای افراد دارد اما اساساً فضاهای مجازی امروزه و به خصوص در کشور ما اثرات مخرب بیشتری دارند. به سادگی می‌توان دید که

■ **وقتی کودکان، خود و خانواده را فراموش می‌کنند**

کودکان در سنین پایین به سرعت با تکنولوژی آشنا شده و به سرعت به یکی از کاربران انواع شبکه‌های اجتماعی تبدیل می‌شوند.دلستگی این افراد به زودی به حدی می‌رسد که گاهی خانواده و خودشان را هم فراموش و ساعت‌ها وقت خود را صرف پرسه زدن در فضای غیرواقعی می‌کنند.

اساساً فضاهای مجازی از آنجایی که احساس آزادی بیشتری به افراد می‌دهد، فرد از این موضوع احساس رضایت دارد و همین حس رضایت او برایش کافی است تا کاربر همین شبکه‌های اجتماعی شود. نظر می‌دهد، به انتشار می‌گذارد، تصاویر دیگران را می‌بیند، با آخرین مدل‌های روز آشنا می‌شود و در نهایت هم در این نوع فضاهای تصویر خود را به اشتراک می‌گذارد، نظر می‌دهد و از اینکه دیگران در مورد او نظر می‌دهند، لذت می‌برد.

■ **استفاده افراطی از تکنولوژی انسان را به بردگی می‌کشاند**

به طور کلی در دنیای امروز نمی‌توان به طور یقین از فضاهای مجازی جلوگیری کرد چراکه این فضاها جزئی از تکنولوژی هستند. البته تکنولوژی ذاتاً چیز بدی نیست، استفاده از تکنولوژی به اندازه نیاز هم چیز بدی نیست، استفاده در حد معقول از شبکه‌های اجتماعی هم معقول است اما استفاده بیش از حد و به

سبک اطلاع‌رسانی

■ **مصطفی آبروشن***

نقش مهم رسانه‌های از تباط جمعی مانند مطبوعات در کاهش یا افزایش بزهکاری را نمی‌توان نادیده گرفت. چرا که وسایل از تباط جمعی به عنوان چهارمین رکن حکومت دموکراسی در کنار سه قوه دیگر، خود بهترین نشانه پیوند میان آنها و نظام مردم‌سالار است.

رسانه‌های جمعی با توجه به چگونگی انعکاس رویدادها و اخبار، به طور بالقوه می‌توانند باعث ترویج و تشدید احساس ناامنی در جامعه شوند یا ناخوسته جوانان مستعد را به ارتکاب جرم بسود دهند. مطبوعات با ایفای رسالت اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی می‌توانند در افزایش احساس امنیت و کاهش وقوع جرم نقش آفرین باشند. همچنین رسانه می‌تواند نقش روان درمانی داشته باشد. ■ ■ ■

یکی از موضوعاتی که کمک به افزایش جرم و جنایت و ایجاد ناامنی در جامعه می‌کند، انعکاس مستقیم خشونت در برنامه‌ها و مطالب رسانه‌ها بدون تجزیه و تحلیل عوامل ایجاد و راهکارهای کارشناسی است. در واقع جنبه‌های مختلف پوشش رسانه‌ای بزهکاری و راهکارهای مناسب، برای پیشگیری و مبارزه با جرائم مختلف، شیوه پوشش دادن اخبار مربوط به جرائم و حوادث و تجزیه و تحلیل علمی حوادث یاد شده، همراه با حفظ حقوق بزه دیده و بزهداران و آشنا ساختن مردم با نهاد عدالت کیفری و انعکاس دو سویه مردم و مجریان نظام از مباحث بسیار مهمی است که در تفسیر و ریشه‌یابی جرائم انعکاسی از سوی رسانه‌ها باید مورد مذاقه قرار گیرد.

یکی از کارکردهای مهم رسانه‌های جمعی ایجاد همبستگی بین افراد پراکنده و ناهمگون در قالب مخاطبان گسترده است. به عبارتی رسانه به اعضای

خصوص بدون کنترل برای گروه‌های سنی پایین‌تر اثرات زیان‌آور و گاه انحرافات شدیدی را ایجاد می‌کند. در دیدگاه گروهی از جامعه‌شناسان، استفاده بیش از حد از تکنولوژی انسان را به بردگی می‌کشاند. به عنوان مثال تصور می‌کنیم در یکی از روستاهای کشورمان تکنولوژی به همان نوع که در دسترس شهرهای بزرگ است قرار بگیرد (البته این حق همه است که از راه تکنولوژی بهره‌مند باشند). روستایی که افرادش باهمان بافت سنتی و آداب و رسوم و هنجار سنتی‌شان روزگار می‌گذرانند و طبیعی است که نسل جوان‌تر به سمت زیبایی‌های تکنولوژی و فضاهای مجازی کشیده می‌شوند. در این روستا دختر تازه بالغ شده‌ای را در نظر بگیرید که کاربر یکی از همین شبکه‌های اجتماعی است.

او در خانواده‌ای بزرگ شده که کاملاً مطالبی که در فضاهای مجازی به آن بر می‌خورد متفاوت است، در چنین شرایطی با خود می‌گوید اگر آدم‌ها در این فیلم‌ها و عکس‌ها که من می‌بینم، زندگی می‌کنند، پس ما چرا اینگونه هستیم؟

اگر اینها کاملاً در بر خورد‌ها و رفتارشان، در مناسباتشان راحت هستند، پس ما چرا این مدل نباشیم؟ او دچار دوگانگی می‌شود. حال اگر به باقی جوانان روستا به طور نسبی تعمیم دهیم، تقریباً فرهنگ بومی روستا به هم می‌خورد. همچنین شکافی به مراتب عمیق‌تر نسبت به شهرها میان افراد کوچک‌تر

شبکه‌های اجتماعی آثار سوء زیادی بر شخصیت افراد به خصوص روی گروه‌های سنی ۱۰ تا ۱۸ سال می‌گذارد. اگر زندگی این گروه سنی را نسبت به نسل‌ها و دهه‌های گذشته بررسی کنیم، میزان وابستگی افراد در دنیای جدید به فضاهای مجازی و به طور کلی

و جوان‌تر با بزرگسالان ایجاد می‌شود و همین امر گاهی تبعات سنگین و ناگواری بر جای می‌گذارد.

■ **مدرنیزاسیون ایجاد شده اما مدرنیته وجود ندارد**

یکی از دلایلی که امروزه دختران و پسران بیشتر از لحاظ ظاهر شبیه به هم می‌شوند این است که به همین صورت که از مدل‌های خاصی که در شبکه‌های گوناگون (چه ماهواره و چه رسانه‌های اجتماعی) پیروی می‌کنند، از یکدیگر پیروی می‌کنند. فرهنگ افراد آمادگی چنین ظرفیتی را ندارد و فرهنگ آنچنان پیشرفته نشده است، اما او کاربر آخرین وسایل روز دنیااست! در اصطلاح جامعه‌شناسی مدرنیزاسیون (نوسازی اقتصادی و تکنولوژی) ایجاد شده است اما مدرنیته (نوسازی فرهنگی) وجود ندارد.

فرد با ورود به فضاهای مجازی و استفاده بیش از حد آنها، خود و زندگی خود را با چیزهایی که در این فضاها می‌بیند مقایسه می‌کند و به نوعی احساس خود کم‌بینی در وی به وجود می‌آید. به تدریج تلاش می‌کند چه در رفتار و چه در نوع پوشش و ظاهر بیشتر شبیه مدل‌هایی که در این فضاها دیده است، شود، غافل از اینکه نمی‌داند میلیون‌ها مدل برایشان ساخته‌اند و انسان‌ها محکومند که از آنها پیروی کنند و این همان به برده کشاندن انسان در دنیای امروز است.

■ **آسیب‌های رواج فضاهای مجازی**

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۴۹۴۷۱

فرد با ورود به فضاهای مجازی و استفاده بیش از حد آنها، خود و زندگی خود را با چیزهایی که در این فضاها می‌بیند مقایسه می‌کند و به نوعی احساس خود کم‌بینی در وی به وجود می‌آید. به تدریج تلاش می‌کند چه در رفتار و چه در نوع پوشش و ظاهر بیشتر شبیه مدل‌هایی که در این فضاها دیده است، شود، غافل از اینکه نمی‌داند میلیون‌ها مدل برایشان ساخته‌اند و انسان‌ها محکومند که از آنها پیروی کنند و این همان به برده کشاندن انسان در دنیای امروز است

زندگی مجازی روز به روز بیشتر نمایان می‌شود. انواع و اقسام زیبایی‌های مجازی افراد را به سمت انزوا و تنهایی کشانده و فرد غرق در فضاهای غیرواقعی می‌شود و این موضوع آثار مخربی را به ویژه روی شخصیت افراد می‌گذارد.

یکی از دلایل اصلی شکاف و اختلاف میان نسل‌های امروز و نسل‌های گذشته و همچنین پدر و مادرها با فرزندانشان، رواج فضاهای مجازی است. به علاوه اینکه افراد در این نسوع فضاها به نوعی خودشان را خالی می‌کنند. جوان به استفاده از فضاهای مجازی رومی‌آورد، چراکه آزادی بیشتری را حس می‌کند. در این فضاها او دیده می‌شود و مورد استقبال قرار می‌گیرد، بنابراین نبود امکانات و فضاهای مناسب با خواسته‌های جوانان هم عامل مهمی است که باعث می‌شود جوانان به استفاده بیش از حد از فضاهای مجازی رویآورند.

به طور کلی استفاده از این فضاها با آموزش و راهنمایی و برای سنین پایین‌تر باید با کنترل همراه باشد. آزادی بیش از حد افراد در گروه‌های سنی پایین در فضای مجازی اثرات خوبی به جای نخواهد گذاشت.

افسردگی، بیماری‌های روانی، تجربه شکست‌های عاطفی شدید، کلاهداری‌های عاطفی، سوءاستفاده‌های عاطفی و جنسی، انزوا، تنهایی و... در انتظار کودکان و نوجوانانی است که بیش از حد دل به فضای غیرواقعی بسته‌اند.

* **پژوهشگر مسائل اجتماعی**

گفتن یا نگفتن، مسئله این است!

یکی از موضوعاتی که کمک به افزایش جرم جنایت و ایجاد ناامنی در جامعه می‌کند، انعکاس مستقیم خشونت در برنامه‌ها و مطالب رسانه‌ها بدون تجزیه و تحلیل عوامل ایجاد و راهکارهای کارشناسی است

این امر کنجکوی مردم را نسبت به دانستن حقیقت مسئله برمی‌انگیزاند، به طوری که افراد تمایل دارند حقیقت را از زبان منابع معتبر و فراگیری چون رسانه‌ها بشنوند. حال سؤالی که به ذهن متبادر می‌شود این است که چرا مردم باید از اخبار مربوط به جرائم آگاه شوند. ابتدا به این دلیل که همیشه دانستن هر چیز بهتر از ندانستن آن است و دوم اینکه به منظور جلوگیری از تکرار جرائم مشابه به این معنا که مراقب باشند خود و دیگر اعضای جامعه قربانی یا مرتکب جرم دیگری نشوند و لازمه این مهم نیز این است که آنها بتوانند بسترهای جرم‌زا مانند کودکا‌زاری، محرومیت از امکانات مادی و معنوی زندگی، فقدان روابط صمیمانه و عاطفی میان پدر، مادر و فرزند و... را بشناسند و آنها را از میان ببرند. در واقع با وضعیت‌های ماقبل بزهکاری آگاه شوند و از افراد در معرض خطر بزهکاری حمایت کنند. رسانه‌ها می‌توانند علاوه بر آشناسازی مردم نسبت به تهدیدها، مراقبت‌های لازم را نیز به آنها بیاموزند و افراد را برای حفظ و تأمین امنیت اجتماعی ترغیب و راهنمایی کنند. در واقع با انعکاس اخبار مربوط به پدیده‌های جنایی، نگرش درست را به مردم القا کرده و چگونگی قضاوت و داوری آنان را دربارہ جرم و عدالت کیفری سازمان دهند.

***جرم‌شناس و عضو انجمن جرم‌شناسی ایران**

نگاه

رشد قارچ گونه شبکه‌های دوست‌یابی

کلک‌هایی که با یک کلیک شروع می‌شود!

■ **شویا مرادی***

شبکه‌های دوست‌یابی در کشور ایران به سرعت در میان جوانان ایرانی محبوب شده‌اند. گاهی افراد از طریق اینترنت و سایت‌ها با دیگران از تباط دوستانه و تنگاتنگی برقرار می‌کنند. دو نفری که با یکدیگر تماس گرفته‌اند در می‌یابند که وجوه مشترکی بین آنها موجود است و تلاش می‌کنند که این جنبه مشترک را تقویت کنند. به مرور زمان ممکن است این رابطه به گفت‌وگوی تلفنی، مبادله عکس‌ها و داده‌ها و سرانجام ملاقات‌های واقعی بینجامد. با توجه به این مباحث افرادی که در محیط مجازی با دیگران رابطه برقرار می‌کنند، می‌توانند همان روابط را با گذشت زمان در محیط واقعی نیز گسترش دهند. از آنجایی که وب‌سایت‌ها با فراهم کردن امکانات بیشتر تعداد کاربران بیشتری را جذب می‌کنند، استفاده از اینترنت موجب بروز مشکلات عدیده اجتماعی دیگر نظیر اعتیاد اینترنتی، دوستی اینترنتی و... شده است که پیچیدگی و گسترده‌گی مسئله به خصوص وجود دوستی‌های اینترنتی در بین نوجوانان حساسیت و پرسش‌های فراوانی ایجاد کرده است. از تباطاتی که با یک کلیک شروع می‌شود و بی‌شک بسیاری از آنها عاری از فریب نیست.

■ **فرآیند تاریخی پدیده مورد بررسی**

بحث شبکه‌های مجازی و بیان تاریخچه کوتاه آنها بدون رعایت ترتیب علمی و منطقی ممکن است مسیر مطالعاتی را به سمت و سوی گمراه‌کننده مسائل فنی حاکم بر این جوامع بکشاند. از همین رو باید با ذکر مصادیق فراوان و پیچیدگی‌های فنی، ابتدا معانی و چرایی تشکیل این جوامع را تبیین کنیم. استفاده از اینترنت به اواخر دهه ۱۹۶۰ میلادی برمی‌گردد. در این دهه به عنوان یک شبکه کامپیوتری نامتمرکز مطرح شد. حدوداً ۵۴سال از تولد اینترنت بزرگ‌ترین شبکه رایانه‌ای جهان یا عبارتی شبکه شبکه‌ها می‌گذرد. این در حالی است که ایران حرکت خود را برای پیوستن به خیل عظیم کشورهای متصل به شبکه جهانی اینترنت، سال‌ها بعد آغاز کرد.

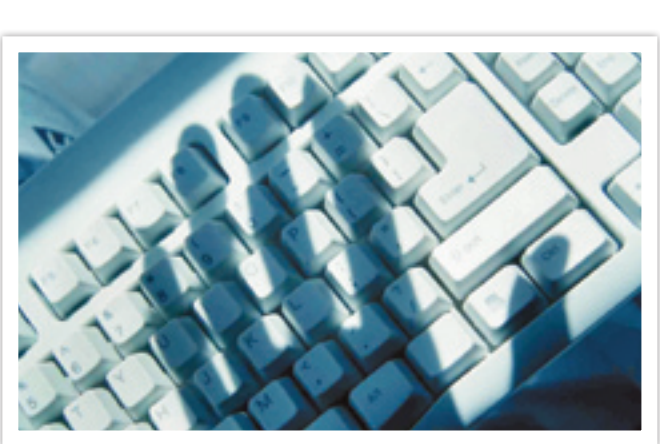
این مطالعات بیشتر در مورد ابعاد اینترنت و

روند همسر یابی و دوست یابی در اینترنت نیز مشابه دنیای واقعی است و مردان معمولاً آغازگر رابطه هستند؛ ولی رابط‌های که جنس و ابعاد آن موازین روابط سنتی را ندارد و به همان نسبت آسیب‌زا و خارج از حدود و کنترل‌های عرفی و اجتماعی است

از دواج از طریق اینترنت اولین بار در کشور فرانسه و حومه شهر پاریس مطرح شد. این شهر یکی از شهرهای اینترنتی و سرآمد شهرهای فرانسه در حوزه اینترنت و اطلاع‌رسانی است. تا پیش از ظهور سایت‌های همسر یابی در سال ۱۹۹۵ روابط اینترنتی بیشتر از اتاق‌ها و تالارهای گفت‌وگو آغاز می‌شدند اما با ایجاد سایت‌های همسر یابی که به منظور یافتن زوج طراحی شده بودند، روابط به شکل هدفمندتر در این سایت‌ها شکل گرفتند و تبعاتی را در پی داشتند.

■ **رشد قارچ گونه وب‌سایت‌ها و وبلاگ‌ها**

در این مدت نه چندان طولانی، ایرانیان نیز مهدستان با همه مردم جهان به روی این فناوری ارتباطی آغوش گشودند. در کشور ما مشکل گیری

چنین ازدواج‌هایی در اواخر دهه ۱۳۷۰ همزمان

با گسترش استفاده از اینترنت توسط جوانان و گرایش آنها به حضور در اتاق‌های گفت‌وگو مطرح شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که سیستم دوست‌یابی و همسر یابی در دو دسته سایت‌ها و وبلاگ‌ها قابل مشاهده هستند و وب‌سایت‌ها با فراهم کردن امکانات بیشتر تعداد کاربران بیشتری را جذب می‌کنند. اکثر کاربران در سن ازدواج ساکن شهرهای بزرگ هستند. روند همسر یابی و دوست‌یابی در اینترنت نیز مشابه دنیای واقعی است و مردان معمولاً آغازگر رابطه هستند؛ ولی رابط‌های که جنس و ابعاد آن موازین روابط سنتی را ندارد و به همان نسبت آسیب‌زا و خارج از حدود و کنترل‌های عرفی و اجتماعی است.

سایت‌های دوست‌یابی و همسر یابی را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: دسته اول، سایت‌هایی هستند که فقط برای همسر یابی و دوست‌یابی طراحی شده‌اند و الگوی مشابه سایت‌های غربی دارند. دسته دوم، خدمات دیگری نیز ارائه می‌دهند و دسته سوم، سایت‌هایی هستند که مؤسسه واقعی در جامعه دارند و تنها از اینترنت به عنوان وسیله ثبت‌نام استفاده می‌کنند.

وبلاگ‌ها نسبت به سایت‌ها از امکانات کمتری برخوردارند و معمولاً توسط یک فرد ایجاد می‌شوند آنها مانند وب‌سایت‌ها به تخصص زیادی برای کار نیاز ندارند و بنابراین به راحتی و بدون هزینه ایجاد می‌شوند. برای تهیه وبلاگ نیاز به داشتن مجوز رسمی نیست و از این رو امکان اعتماد کاهش می‌یابد. اساس کار وبلاگ قرار دادن پیام‌های افراد در بخش نظرات است و این پیام‌ها را در فضای مجازی با عنوان کامنت می‌شناسند. از آنجا که برای ایجاد وبلاگ نیاز به هیچ مجوزی نیست تقریباً هیچ گونه کنترلی بر محتوای مطالب کامنت‌ها نیست و افراد به راحتی شماره تماس، ایمیل و آ‌ی‌دی خود را برای برقراری ارتباط قرار می‌دهند و به این ترتیب مسیری آغاز می‌شود که روند ارتباط آن آسیب‌هایی محتمل و بعضاً جبران‌ناپذیر به همراه دارد.

***پژوهشگر مسائل اجتماعی**